

Författaren Henrik Arnstad har gjort en hel del kontroversiella uttalanden om norsk nationalism och fascistiska tendenser i dagens Norge. Detta har upprört många norrmän. Följande artikel som översatts från norska dagstidningen *Klassekampen* (Oslo) 27/4 2013 är ett exempel på detta.

Karl Ove Knausgård intervjuas av Dag E. Undheim Larsen.

“Ser världen i svart-vitt”

“Det är en pärs att vara norsk i Sverige, eftersom delar av den svenska intelligentian tänker så svart-vitt. Det hjälper inte att säga dem att världen består av färger.”

Det hävdar författaren Karl Ove Knausgård, som numera är bosatt i Sverige. I sin omfattande romansvit *Min kamp*¹ skriver han om fascism, nationalism – och om det svenska kulturdebattklimatet. Och just idag skakar han på huvudet visavi den svenska författaren Henrik Arnstads bok *Älskade fascism*.² Arnstad sa i veckan till denna tidning att Norge präglas av extrem nationalism – och är därför särskilt mottagligt för fascistiska idéer.

“Det Arnstad och många svenskar ser sig blinda på är att Framstegspartiet är mot invandring. Det stora problemet i Sverige är att det inte finns något dylikt parti där. Inget av partierna i Sverige är mot invandring, den hållningen är inte legitim. Vad händer då med alla de människor som är det? De går till Sverigedemokraterna. Och Sverigedemokraterna är, i motsats till det liberalistiska Framstegspartiet,³ ett parti med fascistiska och rasistiska rötter.”

Skidor och nynorska

Knausgård menar att problemet med den svenska synen är att den ideologiskt sett är fundamentalistisk och därmed oemottaglig för andra sätt att förklara omvärlden.

“Det hjälper inte att säga att den 17 maj handlar om självständighet och frigörelse och att den dagen har med motstånd mot underkuvelse och ockupation att göra.⁴ Allt Arnstad ser är flaggor och det är för honom nationssymboler. Nationssymboler är nationalism och nationalism är fascism.”

Knausgård berättar att han på sistone har sett många liknande påståenden i Sverige.

“I en artikel hävdades det att rörelsen för nynorska⁵ har fascistiska övertoner. I en annan del av artikeln sa man att den norska skidkulturen var fascistisk. Och nu säger alltså Arnstad att

¹ Karl Ove Knausgårds *Min kamp* är en romansvit på 6 böcker, som utkommit på svenska på Norstedts mellan åren 2010 och 2013. Översättning Rebecca Alsberg. Böckernas omfång varierar från 450 sidor till 1100 sidor.

Det centrala i sviten är författarens uppgörelse med fadern, en stenhård och känslomässigt helt otillgänglig människa, i en medelklassfamilj under 1970- och 1980-talen.

² Henrik Arnstad. *Älskade fascism. De svartbruna rörelsernas ideologi och historia*. Stockholm: Norstedts, 2013. -452 sid.

³ Se kapitlet “Fjöslykta” sid 181-190 i: Öyvind Strømme. *Den sorte tråden. Europeisk höyreradikalisme fra 1920 til i dag*. Oslo: Cappelen Damm, 2013 -426 sid. Och intervjun med honom i *Klassekampen* (Oslo) den 20 januari 2013.

Se recensionen [Haakon Flemmen: Boken "Den sorte tråden"](#)

⁴ Norges moderna självständighetskamp (från den danska överhögheten) uppnådde sitt första mål när grundlagen antogs den 17 maj 1814 på Eidsvoll. Men kampen åkte på bakslag i Moss den 14 augusti 1814, när landet tvangs ingå i en kungapersonalunion med Sverige. Den frigjorde man sig ifrån 1905.

Landet ockuperades av det nazistiska Tyskland den 9 april 1940. Ockupationen varade till den tyska kapitulationen den 7 maj 1945. 35 000 norrmän fängslades och 1 400 dog i koncentrationsläger.

⁵ Norge har två språkliga varianter av norska. Å ena sidan den norska (*bokmål*) som bygger på det danska skriftspråket som var allena rådande under det danska styret fram till 1814. Å andra sidan den norska (*nynorska*) som under 1800-talet samordades utifrån norska dialekter, med rötter i medeltid, till en alternativ norska. Nynorska är idag undervisningsspråk för 16 procent av skoleleverna.

hela den norska kulturen har fascistiska övertoner. Alla som känner den norska kulturen vet att detta är fullständigt befängt.

Nationalism?

Det är, enligt Knausgård, inte heller så lätt att bestämma den norska nationalismens kännetecken.

“Vad är norsk nationalism? Var finns den? Är det att vifta med flaggor på den 17 maj? Är det folkdräkter vid konfirmationen?⁶ Är det alla tidningssidor om skidguld? Det första är att markera självständigheten, det andra är tradition, det tredje är patriotism. Är den 4 juli i USA nationalistisk, läs fascistisk?”

Varför är temat nationalism så inflammerat i Sverige?

“Jag vet inte, jag är ingen vetenskapsman. Men en iögonfallande skillnad mellan Sverige och Norge är att det folkliga är mycket viktigt i Norge, att det inte ska råda någon skillnad folk och folk emellan och därmed nervärderas det elitistiska. Det omvända gäller i Sverige, där nervärderas det folkliga och det elitistiska dyrkas.”

Knausgård pekar på att Sverige är ett mycket mera centraliserat samhälle, än det norska, där Stockholm och den kulturella överklassen dominerar offentligheten. Och han understryker att detta är mycket intresseväckande.

“Även i detta är Norge annorlunda i det att de olika landsdelarnas betydelse upprätthålls. Man kan i Norge fortfarande i pressen läsa de märkligaste och de politiskt sett mest inkorrekta åsikterna, i Sverige är det de facto omöjligt.

Jag växlar hela tiden fram och tillbaka mellan vad som är att föredra; det goda och riktiga som dominerar Sverige eller det dumma och felaktiga, som inte dominerar men som i alla fall sätter en prägel på den norska debatten. Skall vi lägga lock på det vi inte tycker om och appellera till anständigheten? Det är den svenska modellen och eftersom jag vid många tillfällen menat det samma som den, är det klart att det känns bekvämt och fördelaktigt. Eller ska man plågas med ett Framstegsparti och hopplösa, egoistiska och trångsynta åsikter och attityder av alla de slag?”

Högre temperatur

En konsekvens av den norska modellen, som är nog så viktig enligt Knausgård, är att meningsmotståndarna – de som är för invandring och de som är mot den – kan fortsätta att talas vid.

“I Sverige är debattertemperaturen mycket högre. Det haglar beskyllningar om fascism och nazism och avståndet mellan dem som har ordet och kulturen i sin makt och de som inte har det, växer dag för dag.”

I boken Min kamp beskriver du Sverige som ett land som är mycket präglad av stränga medelklassvärderingar och en samförståndskultur. På vilka områden kan detta iakttagas?

“Det är i synnerhet två områden som är inflammerade och det gäller invandring och kön. Det finns om dessa ingen egentlig debatt, bara rätt och fel. Där rätt är det samma som gott och fel är det samma som fascistisk. När man ser på Norge med de här ögonen, då blir ju allt fel, dvs fascistiskt. Det jag talar om är i mycket media och den akademiska världen. Den svenska kulturen är naturligtvis mycket, mycket mer. Den är rik, komplex och mångfacetterad.”

⁶ Vid konfirmationer i Norge används ofta även folkdräkter.

Knausgård poängterar att den bästa boken som har skrivit om den norske författaren Knut Hamsun är skriven av svenskan Sigrid Combüchen.⁷

“När hon eller Kerstin Ekman eller Nina Björk säger något är det värt att lyssna även om man inte håller med. Det som har fått mig att generalisera det jag nu har sagt, är för att typer à la Arnstad är alldeles för många.”

Har Sverige blivit allt mer präglad av samförstånd de senaste åren?

“Både jag och nej. Det finns en konsensus i den kulturella medelklassen som dominerar offentligheten, men samtidigt har det också skett en ökad polarisering, som bl.a. Sverigedemokraternas framgång vittnar om.”

Översättning och noter Per-Erik Wentus.

Lästips – mer kritiska synpunkter på Arnstad och hans syn på fascismen, Sverigedemokraterna m m:

[Artikelsamling: Arnstad om fascismen igår och idag](#)

D Brolin och M Fahlgren: [Vad är egentligen fascism? Med anledning av en aktuell debatt](#)

Martin Fahlgren: [Hur stoppar man Sverigedemokraterna?](#)

[Torbjörn Tännsjö: Vad är fascism?](#)

Pål Steigan: [Den förunderliga fascistdiskussionen](#) (en annan norrman om Arnstads syn på norsk nationalism)

⁷ Sigrid Combüchen. *Livsklättaren. En bok om Knut Hamsun*. Stockholm: Bonnier, 2006. -351 sid. Se Thure Stenströms recension “En nazist med stor omhetskör” i: *Svenska Dagbladet* 15 oktober 2006 och 23 november 2010, där han säger “Sigrid Combüchen är glasklar i sin beskrivning av Knut Hamsun som en auktoritär, självupptagen, feg och förljugen karlslok med nazistiska sympatier ... “